ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/24/123-254

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Otsuse tegemise aeg ja koht	11.03.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	29.01.2024
Teabevaldaja	SA Tartu Ülikooli Kliinikum aadress: aadress: L. Puusepa tn 1a, 50406 Tartu e-posti aadress: kliinikum@kliinikum.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata, kuna menetluse käigus on teabenõudega küsitud teave väljastatud;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. Vaide esitaja esitas 08.01.2024 Tartu Ülikooli Kliinikum SA-le (TÜK) kodulehe vormi kaudu teabenõude.
2. Kuna TÜK ei vastanud teabenõudele seaduses sätestatud tähtaja jooksul, siis esitas vaide esitaja inspektsioonile 29.01.2024 vaide teabenõude mittetähtaegse vastamise osas.
3. Inspektsioon edastas TÜK-ile järelepärimise 07.02.2024 ja täiendava järelepärimise 21.02.2024 ning sai vastused vastavalt 19.02.2024 (registreeritud inspektsioonis 20.02.2024) ja 06.03.2024.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:
Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja soovib, et talle edastataks teabenõudega küsitud teave.

Vaide põhjendused:
Vaide esitaja edastas TÜK-ile kodulehe vormi kaudu teabenõude, milles soovis teada, miks kliinikum on tema kohta päringu teinud rahvastikuregistrisse. Vaide esitaja märgib, et TÜK ei ole talle teada andnud, et tema pöördumist ei loeta teabenõudeks. Samas ei ole ka teabenõudega esitatud küsimusele vastatud.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:
TÜK-i hinnangul ei olnud kõnealuse pöördumise puhul tegemist teabenõudega, vaid isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 15 lõikes 1 toodud andmesubjekti õigusega saada kinnitus selle kohta, kas teda käsitlevaid isikuandmeid töödeldakse ja asjakohane teave. Kliinikum viitab ka inspektsiooni eraõiguslike avaliku teabevaldajate juhend paragrahvile 8, mille kohaselt isikuandmetega tutvumiseks õigus on sarnane teabenõudele, kuid esinevad olulised erisused. Vastuskirjas on lisaks märgitud, et *peamiselt ei ole Kliinikumi hinnangul tegemist avaliku teabega, kuna teave puudutab konkreetsele andmesubjekti tervishoiuteenuse osutamist kui eraõiguslikku sooritust* (aluseks eelnevalt viidatud juhendi § 4). Kliinikum selgitab, et selliste pöördumiste lahendamiseks nõutakse *patsientide isikuandmete kaitseks ja töötlemise õiguspärasuse tagamiseks pöördujalt isikusamasuse tuvastamist, mh läbi digitaalselt allkirjastatud pöördumise küsimise*. Isiku pöördumisele, mis tehakse IKÜM artiklite 15–22 alusel, vastab vastutav töötleja IKÜM artikkel 12 lõike 3 kohaselt mitte hiljem kui ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist.
Kliinikum edastas 19.02.2024 vastuskirja lisana ka selgituse, mis saadeti vaide esitajale e-posti teel 05.02.2024.
Täiendava järelepärimise vastuses selgitab kliinikum, et patsiente teavitatakse isikuandmete töötlemise tingimustest läbi isikuandmete töötlemise üldtingimuste, mille punkti 5.1 kohaselt tuleks pöördumised esitada digitaalselt allkirjastatuna e-posti teel või omakäeliselt allkirjastatuna posti teel või TÜK-i kantseleis.
Samas möönab kliinikum, et kodulehel *olev teabenõude vorm on sõnastuse osas eksitav, ulatuses kus viidatakse, et väljavõtted ja koopiad ravidokumentatsioonist kuuluvad teabenõude esemesse. Kliinikum täpsustab vastuskirju andmesubjektidele ja esimesel võimalusel ka kodulehel olevat teabenõude vormi käesolevas järelpärimises ja vastuses välja toodud selgitustega.*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:
1. Vaide esitaja märkis vaides, et TÜK ei ole tema 08.01.2024 esitatud teabenõudele seisuga 28.01.2024 vastanud. Seega on vaide esemeks teabenõude täitmata jätmine.

2. Vastavalt AvTS § 45 lg 1 punktile 1 on Andmekaitse Inspektsiooni pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

3. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

4. AvTS § 5 lõike 1 punkti 1 kohaselt on teabevaldajaks riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutus. Kui nimetatud asutused on teabevaldajaks kogu oma valduses oleva teabe osas, siis eraõiguslikud juriidilised isikud, nagu seda on TÜK, on teabevaldajaks ainult selle teabe osas mis on saadud või loodud avalikke ülesandeid täites (AvTS § 5 lg 2) ja teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest saadud vahendite kasutamist (AvTS § 5 lg 3 p 2). Seega laienevad SA Tartu Ülikooli Kliinikumile teabevaldaja kohustused üksnes teabe osas, mis puudutavad avalike ülesannete täitmist või avaliku raha kasutamist.

5. AvTS § 4 lg 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

6. Teabele juurdepääsu saab tagada kas teabe avalikustamisega (nõuded on sätestatud AvTS 4. peatükis) või teabenõude täitmisega (nõuded on sätestatud AvTS 3. peatükis).

7. Teabevaldaja peab teabenõude kas täitma, väljastades küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduma teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-s 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

8. Teabenõue tuleb täita viie tööpäeva jooksul või sama aja jooksul teatada tähtaja pikendamisest koos põhjusega (AvTS § 18 ja 19).

9. Kliinikum on vastuskirjas inspektsioonile märkinud, et kõnealuse pöördumise puhul ei olnud tegu mitte teabenõudega, vaid IKÜM artikkel 15 lõikest 1 tuleneva isiku õigusega saada vastutavalt töötlejalt teavet tema isikuandmete töötlemise kohta. Inspektsioon on kliinikumiga sama meelt osas, et antud juhul tuleb isikule teave väljastada eelnevalt märgitud IKÜM-i sätte alusel koosmõjus artikkel 12 lõikega 3. Kõnealune pöördumine oma sisult ei olnud teabenõue AvTS-i mõistes, kuna teabenõue eeldab asutuses olemas oleva dokumendi või muu teabe (nii paberil kui digitaalkujul) väljastamist. Kui vastamiseks küsitakse asutuselt selgitusi või põhjendusi tema tegevuse kohta, nagu vaide esitaja tegi, ei ole tegemist teabenõudega AvTS-i mõistes.

10. Kui asutuselt küsitakse selgitusi, siis AvTS-i mõistes on tegemist selgitustaotluse või märgukirjaga, millele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse (MSVS) alusel. Kuna antud juhul tuleneb isiku õiguse saada teavet tema kohta töödeldavate isikuandmete kohta otse üldmäärusest, siis antud juhul kohaldub vastamise alusena IKÜM artikkel 15 lõige 1.

11. Kuigi esitatud pöördumine sisuliselt ei olnud teabenõue, siis seaduse kohaselt tuleb teabenõude esitajale ikkagi vastata teabenõudele vastamise tähtaja ehk viie tööpäeva jooksul ning teatada vastamise tähtaja pikendamisest koos põhjusega.

12. Vaidele lisatud kirjavahetusest nähtub, et kliinikum on teabenõude esitamise päeval edastanud vaide esitajale vastuskirja, milles paluti saata digitaalselt allkirjastatud pöördumine ja täpsustada küsitud päringute aega. Samas jättis TÜK selgitamata, et pöördumist ei käsitleta teabenõudena. Seega ei täitnud kliinikum seadusest tulenevat teabenõude tähtaegse täitmise/täitmisest keeldumise nõuet.

13. Selgitan, et inimene ei pea pöördumist tehes teadma, millega konkreetselt tegemist on. See on teabevaldaja kohtustus isikule selgitada, mille alusel ja millena pöördumist käsitletakse ning mis ajaks vastatakse. Ka olukorras, mil TÜK on andnud võimaluse esitada teabenõue asutuse kodulehe kaudu, peab asutus arvestama, et mitte kõik selle vormi kaudu esitatud pöördumised ei tarvitse sisult olla teabenõuded. Sellest olenemata peab kliinikum täitma teabenõudele seaduses esitatavaid nõudeid ning vastama pöördumise menetlemise osas tähtaegselt.

14. TÜK on järelepärimise vastuses viidanud inspektsiooni eraõiguslike avaliku teabevaldajate juhendi paragrahvile 8. Pean oluliseks juhtida siinkohal TÜK-i kui isikuandmete vastutava töötleja tähelepanu sellele, et kõneluses paragrahvis märgitud IKS-i sätted tulenesid 2018. aastani kehtinud seaduse redaktsioonist ning ei ole enam asjakohased.

Selgitan, et juhendi selgitused AvTS-i kohta on jätkuvalt asjakohased, kuid viidetsse IKS-i kohta tuleb suhtuda kriitiliselt.

15. Täiendava järelepärimise vastuses on kliinikum selgitanud, et nõuetekohase pöördumise esitamise osas, sh digiallkirjastamise nõue, teavitatakse patsiente isikuandmete töötlemise tingimuste kaudu. Siinkohal pean oluliseks märkida, et mitte kõik inimesed, sh teabenõuete esitajad, ei tarvitse enne kliinikumi poole pöördumist tutvuda asutuse andmekaitsetingimustega. Seega selguse huvides, peaks isik juba kliinikumi kodulehel oleva teabenõude vormiga tutvudes saama aru, millist teavet talle selle vormi kaudu küsides edastatakse ja millist mitte.

16. Kliinikum täiendava järelepärimise vastuses on möönnud, et nende kodulehel olev teabenõude vorm on sõnastuse osas eksitav. Kliinikum täpsustab vastuskirju isikutele ning esimesel võimalusel ka kodulehel olevat teabenõude vormi vastavasisuliste selgitustega.

17. Kuna TÜK on menetluse kestel vastusdokumendis inspektsioonile kinnitanud vaide esitajale vastuse saatmist seisuga 05.02.2022, siis on inspektsioon seisukohal, et teabenõudega küsitud teave on väljastatud. Lisaks on kliinikum möönnud, et kodulehel olev teabenõude vorm on sõnastuse osas eksitav ning selgitanud, et plaanib teha selgemaks nii vastuskirju pöördujatele kui ka kodulehe teabenõude vormi. Eelnevast tulenevalt on menetluse käigus vaide ese ära langenud, mistõttu puudub alus ettekirjutuse tegemiseks ning vaie jääb rahuldama. Kuigi vaie jääb rahuldamata, tuleb TÜK-il tõhustada asutusesisest kontrolli teabenõuetele tähtaegselt vastamise üle. Aktsepteeritav ei ole olukord, kus inspektsioonile esitatakse vaideid seetõttu, et linnavalitsus ei vasta teabenõuetele seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

/allkirjastatud digitaalselt/
Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel